

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΙΩ. ΛΟΓΟΘΕΤΟΥ

ΞΕΝΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΑΚΥΡΟΛΟΓΙΑΙ

Γ'

« Π Λ Α Τ Ω Ν »
ΕΤΟΣ ΙΓ'—1961
ΤΕΥΧΗ Α' καὶ Β' 25/26

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΑΝΔΡΕΟΥ ΣΙΔΕΡΗ & ΣΙΑΣ
ΟΔΟΣ ΒΕΡΑΝΖΕΡΟΥ 24
ΑΘΗΝΑΙ

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ΞΕΝΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΑΚΥΡΟΛΟΓΙΑΙ

Γ'

Συνεχίζοντας ὅσα ἐν τοῖς προηγουμένοις τόμοις τοῦ «Πλάτωνος» ἐγράψαμεν περὶ «Ξενισμῶν καὶ ἀκυρολογιῶν» παρατηροῦμεν τὰ ἐπόμενα.

Προφανῆς ξενισμὸς (γερμανισμὸς) εἶναι τὸ ἐνιαχοῦ ἀναγινωσκόμενον «λαμβάνει τις (τοιαύτην ἢ τοιαύτην) θέσιν ἔναντι τοῦ ζητήματος» (κατὰ τὸ *stellen sich zu . . .*) ἀντὶ τοῦ «ἔχει . . . γνώμην ἢ φρονεῖ περὶ τοῦ . . . » ὡσαύτως τὸ ἐρωτώμενον «τίνα θέσιν λαμβάνετε . . . ; » (κατὰ τὸ *wie stellen Sie sich . . .*). Παραπλησίως γράφεται «ἴδ(αν) τοποθέτησιν (sic) λαμβάνει ὁ . . . ἔναντι τοῦ ζητήματος τούτου»! ἀντὶ τοῦ *ιδίαν γνώμην ἔχει . . .*

Τὸ «χαράσσει τὸν δρόμον πρὸς τὴν θρησκείαν» εἶναι γαλλισμὸς (*il trace la voie vers la religion*) ἀντὶ τοῦ *δεικνύει, ὑποδεικνύει, καθορίζει* τὴν ὁδὸν (τὴν ἄγουσαν) πρὸς τὴν θρησκείαν.

Ἐν τῇ κοινῇ λαλιᾷ ἐπαναλαμβάνεται συχνάκις ἡ ἀσύντακτος καὶ σόλοικος φράσις «εὐτυχῶς ὅτι . . . , δυστυχῶς ὅτι . . . » π. χ. «ἐκινδύνευσεν ὁ ἀσθενής· εὐτυχῶς ὅτι ἔπεσε τὸ ἔσπερας ὁ πυρετός», «θὰ τοῦ ἔδιδον καλὸν μάθημα (τιμωρίαν)· δυστυχῶς ὅτι δὲν ἦτο ἐκεῖ» κττ., ὡσεὶ ἦτο δυνατὸν νὰ ἐξαρτᾶται πρότασις ἐξ ἐπιρρήματος. Οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι ταῦτα εἶναι ξενικαὶ μιμήσεις. Οἱ Γάλλοι, οὐχὶ μόνον οἱ πολλοὶ ἐν τῇ καθ' ἡμέραν ὁμιλίᾳ, ἀλλὰ καὶ συγγραφεῖς δόκιμοι, ἐξαρτῶσιν ἐξ ἐπιρρημάτων πρότασιν ἀπὸ τοῦ *que* ἀρχομένην, οἷον *heureusement que . . . malheureusement que . . .* Μνημονεύω δ' ἐνταῦθα ἦν ἔχω πρόχειρον ῥῆσιν τοῦ Pascal (1) «*Sans doute que la nature n'est pas si uniforme*», ἣτις κατὰ λέξιν καὶ ἐπὶ τὸ δημωδέστερον μεταφραζομένη σημαίνει «ἀναμφιβόλως (ἢ ἀναμφίβολα) ὅτι (ἢ ποῦ) ἡ φύσις δὲν εἶναι τόσον ὁμοιόμορφη». Ἐν τῇ καθαρουσίᾳ θὰ εἴπωμεν ἀναμφιβόλως ἢ φύσις . . . (ἀνευ τοῦ ὅτι).

Τὸ «κρίνει ἐπὶ τῶν φαινομένων» εἶναι ὡσαύτως γαλλισμὸς (*juger sur les apparences*)· ὀρθὸν δ' εἶναι τὸ *κρίνει ἐκ τῶν φαινομένων* ἢ κατὰ τὰ φαινόμενα.

Κατάφωρος ἄμα καὶ ἀηδὴς εἶναι ὁ ξενισμὸς ὁ περὶ τὴν μεταφορικὴν χρῆσιν τῆς μετοχῆς «τεταμένος» ἐν κοινολεκτουμέναις (ἴδιαι ἐν ταῖς ἐφημερίσι) φράσεις, οἷαι «αἱ σχέσεις των εἶναι τεταμέναι» (κατὰ τὸ *leurs relations sont tendues*), «ἡ συζήτησις διεξήχθη εἰς ἀτμόσφαιραν τεταμένην» (κατὰ τὸ *la discussion a eu lieu dans une atmosphère tendue*), ἀντὶ τοῦ *αἱ σχέσεις αὐτῶν δὲν εἶναι φιλικαί, ἢ συζήτησις ἐγένετο μετὰ διαθέσεως δυσμενοῦς, οὐχὶ φιλικῆς ἢ ἄλλως πως*.

Ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς λογίᾳ γλώσση ἀπαντῶσιν οὐχὶ σπανίως ἐκφράσεις ἀρχόμεναι ἀπὸ τοῦ ἄλλως τε ἢ ἄλλως δὲ πρὸς δήλωσιν προσθήκης, ὡς ἰσοδύναμοι τῷ πρὸς τούτους, ἐκτὸς τούτων. Τινὲς ἄλλοτε ἐκάκισαν αὐτάς ὡς ἀσυντάκτους καὶ σολοίκους, ἄλλοι δ' ὕστερον ἐξέλαβον ὡς ξενισμούς, ὡς μίμησιν δηλαδὴ τοῦ *d' ailleurs*. Πλὴν τὸ πρῶγμα

1) *Pensées de Pascal sur la religion*, ἐκδ. A. Gazier, σ. 317.

δὲν ἔχει οὕτω. Διότι προσφυῶς ἔδειξεν ὁ ἀοίδιμος Κόντος (1) ὅτι τοιαῦται ῥήσεις φέρονται συχνὰ παρὰ τοῖς μετὰγενεστέροις (Βυζαντιακοῖς) συγγραφεῦσιν· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς παλαιοῖς ἀπαντῶσι πάμπολλα ὅμοια παραδείγματα. Ὡστε αἱ περὶ ὧν ὁ λόγος φράσεις εἶναι δόκιμοι καὶ ἄξιοι μιμήσεως (2).

Ἐπὶ ἀνθρώπου θέλοντος νὰ ἐπιδείξη ἀγχίνοιαν λέγουσιν οἱ τῶν ὀθνείων ζηλωταὶ ὅτι «κάννει πνευμά» κατὰ τὸ γαλλικὸν «faire de l'esprit».

Λέγεται συνήθως «ἄπαξ (ἢ μίαν φοράν) τὸ ἔτος» π. χ. «ὀφείλομεν νὰ κοινωνῶμεν τοῦλάχιστον ἄπαξ τὸ ἔτος» (κατὰ τὸ γαλλ. une fois l'an) ἀντὶ τοῦ ἄπαξ τοῦ ἔτους, ἄπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ.

Τὸ κοινῶς λεγόμενον «εἶμαι ὄλος αὐτιά, ὄλος ῥμάτια» εἶναι γαλλισμὸς (je suis tout yeux, je suis tout oreilles) ἀντὶ τοῦ βλέπω, ἀκούω μετὰ μεγίστης προσοχῆς.

Περὶ πράγματος θεωρουμένου ὡς πολὺ σπουδαίου λέγεται κοινῶς ὅτι «εἶναι τὸ πᾶν, τὸ ἀπαντῶν» π. χ. «τὸ πᾶν εἶναι νὰ νικήσης, νὰ ἐπιτύχης», «τοῦτο εἶναι δι' αὐτὸν τὸ ἀπαντῶν». Αἱ τοιαῦται ἐκφράσεις εἶναι ἀκραιφνεῖς ξενισμοὶ (πβλ. «le tout est de réussir, de vaincre», «cela est pour lui le tout»). Ἑλληνικὸν δ' εἶναι τὸ οὐσιῶδες ἢ τὸ κυριώτατον καὶ σπουδαιότατον πάντων εἶναι τὸ . . . ἢ νὰ . . .

Τὸ συνήθως λεγόμενον «ἀνὴρ ὠρίμου ἡλικίας» εἶναι ὡσαύτως ξενικόν. Οἱ Ἕλληνες δὲν γινώσκουσιν «ὠρίμον ἡλικίαν» (âge mûr), ἀλλὰ μέσην καὶ καθεστηκυῖαν ἡλικίαν, καθ' ἣν τις εἶναι μεσηλιξ ἢ μεσόκοπος (3) (μεταξὺ 40 καὶ 50 ἐτῶν). Προσεγγίζει πῶς τὸ γερμ. von gesetzten Jahren (4).

Παράδοξος φαίνεται ἡ ἐν τῇ κοινῇ καὶ ἰδιωτικῇ λαλιᾷ σημασία τοῦ «ἐννοῶ» ἐν τισὶ φράσεσιν, οἷαι «ἐννοῶ νὰ ἐπιβάλλω τὴν θέλησίν μου», «ἐννοῶ νὰ εἰσακούωμαι ὑπὸ τῶν ὑπαλλήλων μου», «ἐννοῶ νὰ μὲ ὑπακούουν τὰ παιδιὰ μου». Ἐν πάσαις ταύταις καὶ ταῖς τοιαύταις ῥήσεσι τὸ «ἐννοῶ» λέγεται ἀντὶ τοῦ ἀξιῶ, ἀπαιτῶ. Ἡ ἀλλόκοτος αὕτη χρῆσις τοῦ «ἐννοῶ» προήλθε πάντως ἐκ τῆς κατὰ ῥῆμα μεταφράσεως τοῦ «entendre», ὅπερ φέρεται καὶ ἐπὶ τῆς ἐννοίας τοῦ ἀπαιτῶ (πβλ. J'entes d'être obei=«ἐννοῶ» νὰ τυγχάνω ὑπακοῆς).

Ἀναγινώσκεται πού «ἡ προσπάθεια . . . καταλείπει ὑπόλοιπα» ἐπὶ τῆς ἐννοίας ὅτι εἶναι ἐλλιπής, ἀτελής. Ἀλλ' ἡ τοιαύτη φράσις ἀποβαίνει ἀκατανόητος εἰς τὸν ἀγνοοῦντα ὅτι εἶναι κατὰ λέξιν μετάφρασις τοῦ γερμανικοῦ «es lässt zuviel übrig zu wünschen». Τοῦτο σημαίνει, κατὰ λέξιν ἐρμηνευόμενον, ὅτι τὸ πρᾶγμα καταλείπει πολλὰ τὰ ἐπιθυμητά, τὰ ζητητέα, ἦτοι τὰ ἐλλείποντα, ἐπομένως εἶναι ἀτελής, ἐλλιπής. Τί δ' ὅμως καὶ αὐθις καὶ αἰεὶ κινεῖ ἡμᾶς νὰ παραλαμβάνωμεν ξένας ἐκφράσεις ἢ καὶ νὰ πλάττωμεν αὐθαιρέτως νέας, ἀφοῦ ἡ γλῶσσα ἡμῶν εἶναι, κατὰ κοινὴν ὁμολογίαν, ἡ πλουσιωτάτη καὶ ὠραιοτάτη πασῶν τῶν ἐν τῷ κόσμῳ γλωσσῶν; Ἐνταῦθα καὶ ἄκων τις ἀναμιμνήσκειται εὐθύς ὅσα ἄλλοτ' ἐδίδαξεν ὁ πολὺς Κόντος (5) εἰπὼν : «Ἐὐλογον καὶ φρόνιμον φαίνεται νὰ μὴ ἐπαινῶμεν μηδὲ ζηλῶμεν τοὺς ἐτοιμοὺς αἰεὶ ὄντας εἴτε ὑπ' ἀμαθίας εἴτε ὑπ' αὐθαδείας νέας λέξεις νὰ κατασκευάζωσι καὶ νέους τύπους νὰ πλάττωσιν, ὅταν τὸ λεξικὸν τῆς προγονικῆς γλώσσης παρέχη τὰς ἀναγκαίας λέξεις καὶ τοὺς ἀναγκαίους τύπους».

Οὐχ ἦιτον ἀπροσδιονύσως λέγεται τὸ ῥῆμα «ἐναγκαλίζομαι», οἷον «ἐναγκαλι-

1) Γλωσσικαὶ παρατηρήσεις, σ. 349 ἐξ.

2) Πλημμελής εἶναι ἡ ῥῆσις «ἄλλως τε δέ . . .», ἢ χρῆσις δηλονότι διττῶν συνδέσμων.

3) Ἡ λέξις μεσόκοπος εἶναι ἀρχαία ἀπαντῶσα παρὰ τῷ κωμικῷ Ξενάρχῳ καὶ τῷ Κρατίνῳ.

4) Τὸν ἐν τῇ μέσῃ ἡλικίᾳ ὄντα ἀνδρα δυναμέθα νὰ λέγωμεν καθεστηκότα, τὴν δὲ γυναῖκα καθεστηκυῖαν. Οὐδαμῶς δ' ἔχει ὀγιῶς ἡ ἐκφρασις «καθεστηκυῖα ζωὴ» πρὸς δήλωσιν τῆς ζωῆς, ἣν διάγουσιν ὅσοι ἐργάζονται καθήμενοι· ἡ τοιαύτη λέγεται ὀρθῶς ἔδραία ζωὴ, ἐπιδίφριος ζωὴ (ζωὴ καθιστικὴ, vie sédentaire).

5) Ἐνθ. ἀνωτ. σ. 4.

ζεται τὸν νοητὸν κόσμον» (κατὰ τὸ *embrasser, umarmen*) ἀντὶ τοῦ ἑλληνοπρεποῦς περιέχει, περιλαμβάνει.

***

«Κλειστὸν σύστημα» ἀποκαλοῦσι συνήθως οἱ παρ' ἡμῖν φιλοσοφοῦντες τὸ ἀπρητισμένον, τὸ συντετελεσμένον, τὸ τέλειον, μεταφράζοντες κατὰ λέξιν τὸ «*abgeschlossen*». Ἄλλὰ διατί, ὦ Μοῦσαι φίλαι, καὶ πάλιν καταφεύγομεν εἰς ὀθνεῖας ἐκφράσεις, ἀφοῦ ἔχομεν ἑλληνικὰς καλλίστας καὶ ἀρίστας ;!

Περιφέρεται συχνὸν ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἡμῶν γλώσσῃ τὸ ἐπίθετον «ἐποικοδομητικός», οἷον «ἡ ὀμιλία, ἡ συζήτησις ὑπῆρξεν ἐποικοδομητικὴ» (κατὰ τὸ *édifiant, erbaulich*) ἀντὶ τοῦ *χρήσιμος, ὠφέλιμος, ἐπωφελής*.

Ἐπ' ἐσχάτων, ὅτε ἐθεσπίσθη νὰ μὴ ἀποκλείωνται τῆς βουλείας (βουλευτικοῦ ἀξιώματος) αἱ γυναῖκες, ἠγέρθη ζήτημα πῶς πρέπει αὗται νὰ ὀνομάζωνται. Ἐπεκράτησε δέ, νομίζω, νὰ λέγωνται διὰ τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος πρὸς τοὺς ἄρρενας συναδέλφους αὐτῶν, τουτέστι *Βουλευταί*. Ἀλλὰ τοῦτο εἶναι ἥκιστα ὀρθόν. Διότι τὸ θηλυκὸν τῶν εἰς -της ὀνομάτων λήγει κυρίως εἰς -τρίς, οἷον ληστής—*ληστρίς*, αὐλητής—*αὐλητρίς*· ὁμοίως ἔχουσι τὰ *μαθητρίς, δροχηστρίς, πλυντρίς, λαλητρίς* κ.ἄ. Εὐρίσκεται καὶ τύπος *μαθήτρια*, ὅστις ἀποδοκιμάζεται ὑπὸ Θωμᾶ τοῦ Μαγίστρου γράφοντος *εμαθητρίς* ὡς *αὐλητρίς, οὐ μαθήτρια*. Λέγει δὲ καὶ ὁ Μοῖρις *εμαθητρίς* ἄττικῶς, *μαθήτρια* ἑλληνικῶς. Ἄλλ' οὔτε τοῦ *μαθητρίς* οὔτε τοῦ *μαθήτρια* ἔχει τις νὰ μνημονεύσῃ μαρτύριον ἐκ δοκίμου συγγραφέως ἢ ποιητοῦ, ὡς παρετήρησαν ὁ ἐπιφανέστατος γραμματικὸς καὶ κριτικὸς Κ. Κόντος (1). Ὅπως ἂν ἔχη, ὁ εἰς -τρια τύπος τοῦ θηλυκοῦ τῶν εἰς -της ὀνομάτων φαίνεται ὅτι ἀπέβη καθολικώτερος καὶ σὺν τῷ χρόνῳ ἐπικρατέστερος Ἄπαντᾶ δ' ἐν τοῖς ἠθικοῖς τοῦ Πλουτάρχου (ἐνθα γίνεται λόγος περὶ *καλαμητριῶν* καὶ *θεριστῶν*), ὑπὸ δὲ Διογένους τοῦ Λαερτίου μνημονεύονται ἄμφότεροι οἱ τύποι (*αὐλητρίς* καὶ *αὐλήτρια*).

Ἐπὶ τούτοις ὑπάρχει καὶ ἄλλος τύπος θηλυκοῦ γένους εἰς -τειρα. Παρὰ τῷ Αἰλιανῷ φέρεται ἀντὶ τοῦ «ναῦν *ληστρίδα*» τὸ ναῦν *λήστειραν*· πρὸς δὲ τελευταῖον ὑπάρχουσι πάμπολλα ὅμοια, οἷον *δαμάτειρα, πανδαμάτειρα, δεσπότειρα, γεννοδότειρα* καὶ *ζωοδότειρα, ὑπνοδότειρα, ἰχθυότειρα, τοξότειρα, τεκνολέτειρα, σώσειρα, παιδολέτειρα* κ.ἄ.π.

Τούτων οὕτως ἐχόντων τὸ θηλυκὸν τοῦ βουλευτῆς θὰ εἶναι *βουλευτρίς*, ἴδος (ἄττικῶς) ἢ *βουλευτριά, -ίας* ἢ *βουλευτειρα, -ρας* (ἑλληνικῶς). Αἱ τοῦ βουλευτικοῦ ἀξιώματος τυχούσαι ἐρατειναὶ Κυρίαι δύνανται νὰ ἐκλέξωσιν ὅ,τι ἂν προαίρωνται. Διότι καὶ τὰ κρία εἶναι ὀρθά (2).

Τὸ ἀναγινωσκόμενον που «παύει ὄν (ὑπάρχον)» εἶναι σόλοικον· διότι τὸ *παύει* εἶναι πάντοτε ἐνεργητικόν, οὐχὶ μέσον. Ὁρθῶς δ' ἔχει τὸ *παύεται ὑπάρχον* ἢ τὸ *διαλείπει νὰ ὑπάρχη*.

Κακῶς γίνεται παρ' ἡμῖν πολλάκις χρῆσις τοῦ «δέον», οἷον «δέον ὅπως . . . » ἢ «δέον νὰ . . . ». Τὸ *δέον* τοῦτο εἶναι μετοχή, καταστάσα τῷ χρόνῳ ἰσοδύναμος πρὸς ἐπίθετον, καὶ σημαίνει τὸ *ἀναγκαῖον, ἐπάναγκες*. Ὁ αὐτὸς λόγος καὶ περὶ τοῦ *προσηκόν, πρέπειον*. Ταῦτα πάντα πρέπει νὰ λαμβάνωνται ὡς ὀνόματα καὶ νὰ ἐπακολουθῇ αὐτοῖς τὸ *εἶναι*. Ῥητέον δηλαδὴ *ἀναγκαῖον εἶναι . . . , ἐπάναγκες εἶναι . . . , προσηκόν εἶναι . . . , πρέπειον εἶναι . . .* Τὸ *δέον* ἄρα ἢ πρέπει νὰ ἀποφεύγωμεν λέγοντες ἀντ' αὐτοῦ τὸ *πρέπει* ἢ νὰ ἐκφέρωμεν μετὰ τοῦ *εἶναι*, ἢτοι νὰ λέγωμεν *δέον εἶναι* (οὐχὶ ἀπλῶς *δέον*).

Ἀναγινώσκονται ἐνίοτε ἐρωτήσεις, οἷαι «θὰ ἠδύνατο μήπως νὰ . . . ;», «θὰ ἔπρεπε μήπως νὰ . . . ;», «θὰ ἦτο μήπως καλὸν νὰ . . . ;» κττ. Τοιαῦται ἐκφράσεις εἶναι πλημμελεῖς· διότι τὸ *μὴ* ἐπὶ ἐρωτήσεως κεῖται ἐν ἀρχῇ· «μὴ τοῦτο οὐ καλῶς ὡμολογήσαμεν ;».

1) Γλωσσικαὶ παρατηρήσεις, σελ. 194.

2) Σημειῶδες ὅτι παρεδόθη καὶ τύπος προπαροξυτόνου θηλυκοῦ βούλευτις, -ιδος.

εμή τι νεώτερον ἀγγέλεις ; », «μή οὖν ἐγὼ ληρῶ ; », «ἀρά γε μή ἐμοῦ προμηθεῖ ; », «μή οὖν οἴομεθα . . . ; » καὶ ἄλλα πολλά ἴδια παρὰ Πλάτωνι.

Ἐπ' ἐσχάτων ἀκούεται προφερόμενον καὶ ὑπὸ ἐπισήμων χειλέων ἐπαναλαμβανόμενον τὸ *ἀθλεῖται*, οἷον «ἢ σημαία παρεδόθη εἰς τὴν ἀθλουμένην νεότητα». Ἡ νεότης δ' ὁμως δὲν «ἀθλεῖται», ἀλλ' *ἀθλεῖ*. Τὸ παλαιὸν καὶ εὐαρέστως κυκλοῦμενον ῥήμα *ἀθλέω* -ῶ (=εἶμαι ἀθλητής, ἀγωνίζομαι, ἀμιλλῶμαι) ἀπαντᾷ ἐν τῷ ἐνεργητικῷ τύπῳ. Τὸ δὲ μέσον εἶναι ἀσύνηθες, εὐρισκόμενον ἄπαξ ἢ δις μόνον παρὰ μεταγενεστέροις. Στοιχοῦντες λοιπὸν καὶ ἡμεῖς εἰς τὸν δόκιμον καὶ κοινολεκτούμενον τύπον θὰ λέγωμεν ὀρθῶς τὸ *ἡ νεότης ἀθλεῖ* καὶ *ἡ ἀθλοῦσα νεότης*, ἐκκλίνοντες τὸ «ἀθλουμένη», εἰς δὲ παρασύρει προφανῶς τὸ κατ' ἔννοιαν συγγενὲς *ἀσκουμένη*.

Ἡ ἔννοια τοῦ ποιεῖν συμφωνίαν καὶ ἁρμονίαν δηλοῦται ἑλληνιστὶ διὰ τοῦ *ἁρμόζειν, προσαρμόζειν, συναρμόζειν, ἐναρμόζειν*· ὅθεν τὰ ὀνόματα *ἁρμογή, προσαρμογή, συναρμογή, ἐναρμογή*. Ἀντὶ τούτων δ' ἐσχηματίσθησαν ἐν τοῖς τελευταίοις χρόνοις καὶ παραδόξως ἐπέδωκαν τὰ παντελῶς ἀσύστατα «ἐναρμονίζω» καὶ «ἐναρμόνιαις», ἅπερ εἶναι ἐπίμεμπτα, ψεκτὰ καὶ ἀπόβλητα.

* *

Ἐλέχθη καὶ λέγεται εἰσέτι ὑπὸ ἐνίων, ὀλιγώρως πρὸς τὰ τῆς γλώσσης ἐχόντων, τὸ «ὠφελιμισμός», δηλωτικὸν τῆς ἐπικήρου θεωρίας, καθ' ἣν κανὼν καὶ σκοπὸς πάσης ἐνεργείας πρέπει νὰ τίθεται τὸ ἴδιον, οὐχὶ δὲ τὸ κοινόν, συμφέρον. Ἀλλ' ὁ ὅρος «ὠφελιμισμός» (Utilitarismus, utilitarisme κττ.) εἶναι ἔκφυλος καὶ ἀσύστατος, πλασθεὶς αὐθαιρέτως ὡς ἐκ ῥήματος «ὠφελιμίζω». Ἀντὶ τούτου ὀρθῶς ἔχει νὰ λέγηται *ὠφελιμοκρατία, χρησιμοθηρία, ὠφελιμοκρατικὴ ἢ χρησιμοθηρικὴ* θεωρία.

Ἡ θεωρία, καθ' ἣν κατὰστάσις τις τοῦ σώματος ἢ τῆς ψυχῆς χρησιμεύει ὡς *ἀφορμή*, ὅπως ὁ Θεὸς ἐνεργήσῃ καταλλήλως καὶ ποιήσῃ ἀνάλογον κατάστασιν εἰς τὴν ἑτέραν τῶν οὐσιῶν τούτων, ὀνομάζεται *occasionalismus* (ἐκ τοῦ *occasio*=εὐκαιρία). Ἐν τῇ γλώσσῃ ἡμῶν προσήκον εἶναι νὰ λέγηται *θεωρία τῆς εὐκαιροῦ ἀφορμῆς* (οὐχὶ *αἰτίας*) ἢ συντομώτερον μὲν ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἀκριβέστερον *ἀφορμολογία* ἢ *εὐκαιρολογία*.

Ἐν φιλοσοφικοῖς καθόλου βιβλίοις καὶ ἴδια προκειμένου περὶ τῆς καντιακῆς φιλοσοφίας γίνεται ἐνίοτε λόγος περὶ τῆς «κατηγορικῆς προστακτικῆς». Καὶ ἡ μὲν ἔννοια τῆς ἀποφάνσεως ταύτης εἶναι ὄντως ὑψηλὴ καὶ πάντοτ' ἐφαρμογῆς ἀξία, ἀλλ' ἡ γλωσσικὴ αὐτῆς ἐκφορὰ δὲν ἔχει, νομίζομεν, κατὰ πάντα ὑγιῶς. Διότι τὸ *προστακτικὸς* εἶναι, ὡς γνωστόν, ἐπίθετον ἐκ τοῦ προστάττω παραγόμενον καὶ ὡς τοιοῦτο ἔχει χρεῖαν προσδιοριζομένου οὐσιαστικοῦ. Ἐν τῇ Γραμματικῇ λέγεται ἀπλῶς «προστακτικὴ», ἐξυπακουομένου εὐκόλως τοῦ οὐσιαστικοῦ «ἐγκλισίς» (πβλ. ῥητορικὴ (τέχνη), διαλεκτικὴ (ἐπιστήμη). Ἀλλ' οὐδαμῶς οὐδέποτε ἡ φύσις τῆς γλώσσης ἐπιτρέπει νὰ ληφθῇ τὸ θηλυκοῦ γένους ἐπίθετον *προστακτικὴ* ἀντὶ τοῦ οὐσιαστικοῦ *προσταγῆ*.

Περὶ δὲ τοῦ *κατηγορικὸς* παρατηρητέον ὅτι εἶναι ὄνομα παλαιόν, ὅπερ συχνάκις ἀπαντᾷ παρ' Ἀριστοτέλει καὶ ὕστερον ὑπὸ τῶν ἄλλοεθνῶν παραληφθὲν φέρεται, καταλλήλως μεθηρμωσμένον, ἐν ταῖς νεωτέραις γλώσσαις. Ἡ δ' ἔννοια αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ προκειμένου θὰ ἐδηλοῦτο τανῦν [σαφέστερον καὶ ἐμφαντικώτερον διὰ τοῦ *ῥητὸς καὶ ἔντονος*].

Κατὰ ταῦτα ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ῥῆσις «κατηγορικὴ προστακτικὴ» προσήκον εἶναι καὶ ὀρθὸν νὰ ἐπανορθωθῇ καὶ ἀντ' αὐτῆς νὰ λέγηται *Κατηγορικὴ ΠΡΟΣΤΑΓΗ*, ἢ, κάλλιον καὶ ἐναργέστερον, *ῥητὴ καὶ ἔντονος προσταγῆ*.

Καὶ ἐπειδὴ ἐνταῦθα ὁ λόγος περὶ φιλοσοφικῶν ὄρων, παρατηροῦμεν ὅτι εἶναι ἀφόρητος ἡ χρῆσις τοῦ «τελεολογία», ἐπαναλαμβανομένη ὑπὸ τε ἄλλων πολλῶν καὶ τινῶν φιλοσοφούντων. Ἡ θεωρία, καθ' ἣν κρατοῦσιν ἐν τῷ κόσμῳ σκοποί, τελικὰ αἰτία, λέγεται *ΤΕΛΟΛΟΓΙΑ* (ἐκ τοῦ *ΤΕΛΟΣ*=σκοπός). Δὲν πρέπει νὰ παρασυρῶμεθα ὑπὸ τῶν ξένων ὄρων «Teleologie», «téleologie», «teleology», «teleologia» κτλ. Πολλοὶ ἤδη

υπέδειξαν τὸ ὀρθόν, ἀλλ' εἰς μάτην· διότι τὸ κακὸν ἐπαναλαμβάνεται, ὡσεὶ ἦτο νόσος ἀνίατος.

***

Πλημμελῶς λέγεται τὸ «ἀμεριμνῶσι τῶν καθηκόντων των», προενεχθὲν προφανῶς κατὰ τὸ ὀρθῶς ἔχον ἐναντίον δὲ κατ' ἐννοίαν ἐκείνου «μεριμνῶσι τῶν καθηκόντων». Διότι ἐκ τοῦ «ἀμεριμνος» σχηματίζεται [κατὰ τὴν πρώτην συζυγίαν τῶν περισπωμένων τὸ ῥῆμα «ἀμεριμνέω -ῶ», ἰσοδύναμον ὄν τῷ «ἀφροντιστέω -ῶ». Ὁμοίως δ' ἐκ τοῦ «ἄτολμος» ἐγένετο τὸ «ἄτολμέω -ῶ». Τὸ «ἀμεριμνῶς» ἄρα καὶ τὸ «ἄτολμῶς, τὸ «ἀμεριμνῶντες» καὶ τὸ «ἄτολμῶντες» εἶναι βάρβαρα καὶ ἀνελληνίστα.

Οὐχὶ ὀρθῶς γίνεται ἐνίοτε λόγος περὶ «παραλυσίας» νέων, παιδῶν, γυναικῶν κττ. Ἐντὶ τοῦ «παραλυσία» ῥητέον *παραλύσεις, ὡς ἐκλύσεις, διάλύσεις, ἀπόλύσεις, ἀνάλύσεις, κατάλύσεις*.

Τὸ συνήθως λεγόμενον «ἀηδιάζω» ἐλέγετο *ἀηδιζομαι, ἀηδιζόμεην ἢ ἡηδιζόμεην*. Ἐπὶ τῆς αὐτῆς που ἐννοίας δυνάμεθα νὰ λέγωμεν *βδελύττομαι, σικχαίνομαι, ἀποστρέφομαι, ἀηδῶς διάκειμαι* ἢ *ἔχω* πρὸς τι, οὐχὶ δὲ καὶ *ἀπεχθάνομαι*· διότι τὸ τελευταῖον τοῦτο ἐν τῷ δοκίμῳ λόγῳ σημαίνει τὸ εἶμαι ἢ γίνομαι μισητός, μισοῦμαι ὑπὸ τινος.

Οὐ μόνον ἐν τῇ ἰδιωτικῇ συνηθείᾳ ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ σεμνοτέρῳ γραπτῷ λόγῳ παραλαμβάνεται πολλάκις τὸ ῥῆμα «ὑποθέτω» ἀπροσδιονύστως καὶ ἀναρμόστως, τιθέμενον ἐκεῖ, ἔνθα δὲν πρόκειται ἀληθῶς περὶ ὑποθέσεως ἀλλὰ περὶ δοξασίας. Λέγεται π. χ. «Καὶ ὅμως δὲν πρέπει νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι εἶναι ἀδιάφορος πρὸς τοὺς οἰκείους του», «δὲν πρέπει νὰ ὑποθέσῃς ὅτι ἐγὼ ἀγνοῶ τὰ γενόμενα», «ἄς μὴ ὑποθέσῃ τις ὅτι τὰ πράγματα ἔληξαν». Εἶναι φανερόν παντὶ ὅτι ἐν ταῖς τοιαύταις φράσεσι λαμβάνεται κακῶς τὸ «ὑποθέτειν» ἀντὶ τοῦ *ὑπολαμβάνειν, δοξάζειν, νομίζειν*.

Οὐχὶ ὀλιγάκις λέγεται ἢ ἀναγινώσκειται ὅτι «τὸ θρησκευτικὸν αἶσθημα (γρ. *συναίσθημα*) ἐπιζῆ (ἐν Ῥωσίᾳ) τῆς κομμουνιστικῆς ἀντιδράσεως», «δὲν ἐπέζησε πολὺ τοῦ θανάτου τῆς συζύγου του» κττ. Ἀλλὰ ταῦτα εἶναι ἀφόρητοι σολοικισμοὶ διότι τὸ *ἐπιζῆν* συντάσσεται μετὰ δοτικῆς. Ἄν δὲ τισιν ἢ δοτικὴ προσπίπτῃ ἀνοίκειος τῷ καθ' ἡμᾶς λόγῳ; δύνανται νὰ ἐκφέρωσιν αὐτὴν ἀναλυτικῶς διὰ τῆς προθέσεως *εἰς*, νὰ λέγωσι π. χ. *ἐπέζησεν εἰς* τὸν θάνατον τῆς συζύγου, *εἰς* τὴν ἀντίδρασιν τῶν κομμουνιστῶν, *εἰς* τὴν μεγάλην καταστροφὴν κτλ. Ὡσαύτως ἐσφαλμένον καὶ σόλοικον εἶναι τὸ «ἐπιτάσσομαί τινος», ἀνθ' οὗ ῥητέον τὸ *ἐπιτάττομαι τινι* ἢ *εἰς τι*. Ἡ μετὰ γενικῆς σύνταξις καὶ ἐκφορὰ τῶν ῥημάτων τούτων εἶναι μόνον σκυθικῶν στομάτων ἀξία.

Γράφεται που «μετὰ συμβατικότητος καὶ τυχαιότητος» πρὸς δῆλωσιν τοῦ τυχαίου. «Συμβατικός» ἐλέχθη ὑπὸ τῶν νεωτέρων τὸ *conventionel* ἐπὶ τῆς ἐννοίας τοῦ γινομένου ἢ ἰσχύοντος, κατὰ σύμβασιν, συμφωνίαν ἢ συνθήκην, οὐχὶ δὲ καὶ ἐπὶ τῆς ἐννοίας τοῦ τυχαίου (τοῦ *συμβεβηκός*). Ἄλλο εἶναι τὸ «συμβατικός» (ἂν τύχη ἀποδοχῆς) καὶ ἄλλο τὸ *συμβεβηκός*· ἐκεῖνο σημαίνει τὸ κατὰ συμφωνίαν, τοῦτο δὲ τὸ κατὰ τύχην τελούμενον. Ὡστε μετὰ τῆς «τυχαιότητος» συναρμόζεται οὐχὶ «ἡ συμβατικότης» ἀλλὰ . . . «ἡ συμβεβηκότης»!

Οὐχ ἦττον ἀτόπως λέγονται συχνάκις τὰ ἑννεότερα ὄπλα, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ παλαιά, «συμβατικά», ἀντὶ τοῦ «συνήθη».

Οὐχὶ ὀλιγάκις ἐπὶ τιμητικῶν ἐορτῶν λέγεται καὶ γράφεται τὸ «ἀποτίεται φόρος τιμῆς εἰς τὸν δεῖνα». Ἀλλ' ὁ φόρος δὲν «ἀποτίεται», ἀλλ' *ἀποτίνεται*, ἦτοι πληρώνεται. Τὸ «ἀποτίεται» δὲν ἔχει ἐνταῦθα θέσιν τινά· διότι τὸ *τίω* (λέξις παρὰ ποιηταῖς ἀπαντῶσα) σημαίνει ὅ,τι καὶ τὸ *τιμῶ* (ὁ φόρος δὲν *τιμᾶται*, ἀλλὰ πληρώνεται). Οἱ Ἕλληνες λέγουσιν *ἀποτίνω* ἢ *ἐκτίνω* τὸ χρέος, ὡς καὶ *καταβάλλω* ζημίαν, λύτρα, μισθόν, τιμὴν. Ἐντεῦθεν τὸ *ἀπότισις* ἢ *ἐκτισις* ἢ *καταβολή* χρέους, χάριτος, τιμῆς, φόρου κτλ.

Σημειῶδες ὅτι ἐπ' ἐσχάτων πολλοὶ παραλαμβάνουσι τὸ «ἐπισημαίνειν» ἀντὶ τοῦ *ἐξαίρειν, τονίζειν*· π. χ. «τὸ πρᾶγμα τοῦτο ἐπεσήμανεν ἰδιαιτέρως» = *ἐξῆθεν ἰδίᾳ*. Ἀλλὰ

τὸ ἐπισημαίνειν ἔχει ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ ἄλλην σημασίαν· κυρίως δὲ δηλοῖ τὸ καταλείπειν σημεῖα, ἴχνη, ἐπὶ νόσου.

Ἐνίοτε λέγεται «αὐτὰ εἶναι καθαρὰ ψεύδη», ὡσεὶ ὑπῆρχον εἶδη ψεύδους, καθαρὰ δηλονότι καὶ ἀκάθαρτα ψεύδη. Τὸ ὀρθὸν εἶναι « ταῦτα εἶναι ὅλως ἢ παντάπασιν ψευδῆ ». Καὶ ἐνταῦθα ἔχομεν ἀηδῆ ξενισμόν. Πβλ. τὸ «Das sind lauter Lügen».

Συχνάκις, ἐπὶ ἀντιθέσεως, λαμβάνεται ἐν τῇ κοινῇ λαλιᾷ τὸ «ἐν τούτοις» ἀντὶ τοῦ *δμως*· π. χ. «εἶχε πυρετὸν καὶ πόνους, ἐν τούτοις μετέβη εἰς τὴν ἐργασίαν του». Καὶ ἐνταῦθα τοῦ κακοῦ αἰτία ἢ ξενικὴ μίμησις. Πβλ. *Indessen* ἢ *in des, cependant*.

Γράφεται καὶ λέγεται ἐνίοτε πρὸς δήλωσιν βαθείας ἐρεύνης ἢ φράσις «ὁ δεῖνα ἐξήτασε τὸ θέμα *ἐξανηλεκτικῶς*» (πβλ. καὶ «ἐξήντηλε τὸ ζήτημα»). Ἄλλὰ τοιαύτη ἔκφρασις εἶναι ξενικὴ γενομένη κατὰ μετάφρασιν τοῦ *behandeln erschöpfend*, *épuiser à fond*. Οἱ Ἕλληνες λέγομεν ὀρθῶς, ὅτι ὁ δεῖνα ἐξήτασε τὸ θέμα *ἀκριβῶς* (*τελείως, ὀλοσχερῶς*) καὶ κατὰ βάθος (γερ. *erschöpfend*, γαλ. *à fond*).

Οὐχὶ σπάνιον εἶναι τὸ γραφόμενον «ἐκκινῶ», μεταφράζον τὸ κοινῶς λεγόμενον «ξεκινῶ», ἀντὶ τοῦ *δρῶμαι*. Ἄλλ' ἐν τῇ ἀρχαίᾳ γλώσσῃ τὸ *ἔκκινῶ* ἦτο μεταβατικόν καὶ ἐσήμαινε τὸ ἐγείρω, διεγείρω, ἐρεθίζω. Κακῶς λοιπὸν γίνεται χρῆσις τοῦ «ἐκκινεῖν» ἀντὶ τοῦ *δρᾶσθαι*. Ἐν τινι βιβλίῳ ἀναγινώσκεται «ὁ ἀνθρωπισμὸς ἐκκινεῖ καὶ ἐξικνεῖται ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου . . . », ἐνθα ὁ γράφων ἐκλαμβάνει τὸ *ἐξικνεῖται* (=φθάνει) ὡς συνώνυμον τοῦ *δρᾶται* !

Ἐν τινι βιβλίῳ ἀναγινώσκεται «τὰ ἐκ τῆς ἐργασίας κτώμενα ἀγαθὰ εἶναι . . . ». Ἄλλ' ὁ ταῦτα γράφων λησμονεῖ ὅτι τὸ ῥῆμα *κτῶμαι* εἶναι μέσης διαθέσεως καὶ σημαίνει ὅ,τι κοινῶς λέγεται «ἀποκτῶ». Τὸ παθητικὸν τοῦ εἰρημένου ῥήματος εἶναι τὸ *προσγίγνομαι*. Λέγεται π. χ. *ὁ δεῖνα ἐκτήσατο οἰκίαν* καὶ παθητικῶς *οἰκία προσεγένετό τινι*. Κατὰ ταῦτα ἀντὶ τοῦ πλημμελοῦς «τὰ κτώμενα ἀγαθὰ» ῥητέον τὰ *προσγίγνομενα* ἢ *ποριζόμενα, προσποριζόμενα, προσποιούμενα* ἀγαθὰ.

Παράδοξος καὶ ἡ ἀπόφανσις, καθ' ἣν «ὁ ἀνθρωπος διὰ κόπου καὶ μόχθου καὶ ἰδρωτὸς ἀποκτᾶται τὰ ἀγαθὰ». Ἄλλ' «ἀποκτᾶται τὰ ἀγαθὰ» σημαίνει ὅτι *ἀποβάλλει τὰ κερημένα ἀγαθὰ*, οὐχὶ δὲ ὅτι *κτᾶται ἀγαθὰ*, περὶ οὗ ἐνταῦθα πρόκειται.

Ὡσεὶ μὴ ἤρκει τὸ ἀφόρητον «πέραν τοῦ . . . », λαμβανόμενον ἀντὶ τοῦ *πλήν τοῦ . . . , ἐκτός τοῦ . . . , πρὸς τῷ . . . , προσέτι, προσετέθη* ἐπ' ἐσχάτων τὸ «ἐπέκεινα τοῦ . . . » καὶ τὸ «ἐντεῦθεν τοῦ . . . », ἐπὶ τὸ ἑλληνικώτερον, ὡς φαίνεται, ἐπινοηθὲν καὶ πρὸς πλουτισμὸν τῆς ἐκφράσεως τοῦ γαλλικοῦ *au delà*, περὶ οὗ εἶπομεν ἀλλαχοῦ. Ἀναγινώσκεται λοιπὸν «Ἐπέκεινα τῆς . . . διαμορφώσεως . . . , καλλιεργοῦνται καὶ . . . αἱ ἰκανότητες». Ἄλλὰ τὸ «ἐπέκεινα» καὶ τὸ «ἐντεῦθεν . . . » οὐδέποτε ἔχουσι τὴν σημασίαν τῆς προσθήκης.

Οὐχ ἦττον ἀφόρητα εἶναι τὰ ὁσημέραι αὐξανόμενα κακόζηλα νεοπλάσματα. Μνημονεύομεν ἕνια τῶν προχειροτέρων· «ἀνεχίζω»=περιέρχομαι εἰς πενίαν· «ἡ μεγαλότης»=μεγαλειότης, τὸ μεγαλεῖον· «θεμελιακῶς»=θεμελιωδῶς· «καταξιώνω»=προσνέμω ἀξίαν, τιμῶ· «ἀπαρτιώνω»=τελειῶ, συντελῶ, ὀλοκληρῶ· «ἀπαθλιῶ» καὶ «ἀπαθλίωσις», λέξεις πρόσφοροι πρὸς δήλωσιν τῆς κρατούσης περὶ τὴν γλῶσσαν ἀθλιότητος. Δὲν θὰ παρέλθῃ πολὺς χρόνος, ὅτε θὰ ἀκούσωμεν καὶ θὰ ἴδωμεν ἄλλα τε παρεμφερῆ καὶ τὸ «*ρυπαρῶσύνη*» κατὰ τὸ ἤδη ἐμφανισθὲν «*ἀξιωσύνη*» !

Ἀποπτύσαντες πάντα χαλινὸν φερόμεθα ἀκατάσχετοι εἰς δεινὴν διανοητικὴν καὶ γλωσσικὴν ἀναρχίαν. Ταύτην βλέπων τις ἐπιπολάζουσαν ἐν νεωτέροις βιβλίοις καταλαμβάνεται ὑπὸ ὀδυνηρᾶς ἀπογνώσεως καὶ πικροῦ ἀπελπισμοῦ.

**

Καλὸν θὰ ἦτο ἐνταῦθα νὰ ἀναγράψωμεν λέξεις τινάς, μᾶλλον ἢ ἦττον συνήθεις, ὧν ἡ χρῆσις εἶναι πλημμελὴς καὶ περὶ ὧν διέλαβεν ὁ πολὺς Κόντος ἐν ταῖς Γλώσσι-

καίς Παρατηρήσεων. Οὕτω ἐπὶ τῆς ἐννοίας τοῦ εὐχαριστοῦμαι, ἀρέσκομαι εἰς τι λέγεται συνήθως «ἀσμενίζομαι εἰς τι», «ἐνασμενίζομαι», «ἐνησμενίσθην εἰς τι» κατὰ παθητικὴν φωνήν. Ἄλλ' εἶναι προτιμότερον νὰ παραλάβωμεν τὸν συνήθη τοῖς μεταγενεστέροις ἐνεργητικὸν τύπον *ἀσμενίζω*. Ἐκ τοῦ *ἀσμενος* δηλαδὴ ἐσχηματίσθη ἐν τῇ παρακμαζούσῃ γλώσσῃ τὸ *ἀσμενίζω*, ὅπερ τιθέμενον μὲν ἀντὶ τοῦ *ἀσμενος* δέχομαι ἢ φιλοφρονοῦμαι συνετάσσετο αἰτιατικῇ (*ἀσμενίζω τι*), λαμβανόμενον δὲ ἀντὶ τοῦ χαίρω ἢ φιληδῶ ἐξεφέρετο μετὰ δοτικῆς (*ἀσμενίζω τινί*). Λοιπὸν ὀρθὸν εἶναι νὰ λέγωμεν οὐχὶ «ἐνασμενίζομαι εἰς τι» ἀλλ' *ἀσμενίζω εἰς τι*, *ἐνασμενίζω τινί*.

Συχνότατα λέγεται «ὕπερασπίζομαι», «ὕπερησπίσθην», καὶ ἄνευ αὐξήσεως «ὕπερασπίσθην». Ἄλλ' ἀκολουθοῦντες εἰς τὴν φυσικωτέραν καὶ δοκιμωτέραν χρῆσιν ὀφείλομεν νὰ λέγωμεν κατ' ἐνεργητικὴν φωνήν *ὕπερασπίζω*, *ὕπερησπιζον*, *ὕπερησπισα*.

Τὸ *ὕπερασπίζομαι* εἶναι παθητικῆς διαθέσεως καὶ ὡς τοιοῦτό ἀπαντᾷ παρὰ Βασιλείῳ τῷ μεγάλῳ καὶ Κλήμεντι τῷ Ἀλεξανδρεῖ.

Τὸ *ὕπερασπίζω* (πβλ. προασπίζω, παρασπίζω, ὕπασπίζω) σημαίνει κυρίως τίθημι τὴν ἀσπίδα ὑπὲρ τινος. Συντάσσεται δὲ τὸ ῥῆμα τοῦτο ὅτε μὲν μετ' αἰτιατικῆς (*ὕπερασπίζω τινά*, *πρῶτος ὑπερησπισε τὸν βασιλέα*), ὅτε δὲ μετὰ γενικῆς (*ἐγὼ ὑπερασπίζω σου*, *πατρίδος ὑπερασπίζων*). Ἀμφοτέρων τῶν συντάξεων εὐρίσκονται παραδείγματα. Συγγενὲς δὲ κατ' ἐννοίαν πρὸς τὸ *ὕπερασπίζω* εἶναι τὸ *ὕπερμαχῶ τινος*.

Παρεμφερῆ ἰσχύουσι καὶ περὶ τοῦ *ἐπιβουλεύομαι*. Λέγεται δηλαδὴ συνήθως ἐπὶ τῆς ἐννοίας τοῦ σκέπτομαι κακὰ κατὰ τινος τὸ «ἐπιβουλεύομαι» π. χ. «μὲ ἐπιβουλεύεται ὁ δεῖνα», «οἱ δόλιοι ἐπιβουλεύονται πάντας, ἀκόμη καὶ τοὺς συγγενεῖς των». Ἄλλ' οἱ Ἕλληνες ὅμως, ἀρχαῖοί τε καὶ μεταγενέστεροι, ἔλεγον ἐπ' ἐνεργείας μὲν τὸ *ἐπιβουλεύω*, ἐπὶ πάθους δὲ τὸ *ἐπιβουλεύεσθαι*· οἷον *ἐπιβουλεύομαι ὑπὸ τινος*, *ἐπεβουλεύθην ὑπὸ τοῦ δεῖνος*, «μισοῦντες καὶ μισούμενοι, ἐπιβουλεύοντες καὶ ἐπιβουλεύόμενοι διάγουσι τὸν βίον» (Πλούτ.).

Ὄφειλομεν λοιπὸν καὶ ἡμεῖς σήμερον, ἐπὶ ἐνεργητικῆς διαθέσεως, νὰ λέγωμεν τὸ *ἐπιβουλεύω*, φεύγοντες ἐπιμελῶς τὴν ἀνελλήνιστον ἐκφορὰν «ἐπιβουλεύομαι». Ῥητέον δὲ ὅτι ἐν τῇ παλαιᾷ γλώσσῃ τὸ *ἐπιβουλεύω* συνετάσσετο πάντοτε μετὰ δοτικῆς, ἐν δὲ τῷ παρεφθαρμένῳ ἑλληνισμῷ ἐκφέρεται ἐνίοτε καὶ μετ' αἰτιατικῆς.

Οὐχὶ διαφόρως ἔχει τὸ «ἐμπιστεύομαι». Λέγεται δηλαδὴ συχνάκις νῦν, ἐπὶ ἐνεργητικῆς διαθέσεως, τὸ «ἐμπιστεύομαι» καὶ ἀόρ. «ἐνεπιστεύθη» π. χ. «σοῦ ἐμπιστεύομαι τὸ μυστικόν μου», «τοῦ ἐνεπιστεύθη τὴν περιουσίαν του». Ἄλλ' ὀρθῶς οἱ μεταγενέστεροι Ἕλληνες ἔλεγον ἐπ' ἐνεργείας μὲν τὸ *ἐμπιστεύω τινί τι*, ἐπὶ πάθους δὲ τὸ *ἐμπιστεύε-καὶ τινί τι*· οἷον «τὴν ἐμπιστευθεῖσάν μοι σοίμνην», «τὴν ἐμπιστευθεῖσάν μοι περιουσίαν», «ὁ τῆς φυλακῆς τὴν αὐλῆς ἐμπεπιστευμένος».

Φέρεται δ' ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ καὶ *διαπιστεύω τινί τι* καὶ *καταπιστεύω τινί τι*, οὗ παθητικὸν εἶναι τὸ *καταπιστεύεταιί τινί τι*. Συχνότερον τούτων εἶναι τὸ ἀπλοῦν *πιστεύω τινί τι*, οὗ παθητικὸν ὑπάρχει τὸ *πιστεύεταιί τινί τι* (πβλ. καὶ *ἐπιτρέπω τινί τι*, *ἐπιτρέπεταιί τινί τι*).

Λοιπὸν τὴν ἐννοίαν τοῦ συνήθους λεγομένου «ἐμπιστεύομαι εἰς τινά τι» ἐξέφερον οἱ μὲν ἀρχαῖοι διὰ τοῦ *πιστεύω τινί τι*, οἱ δὲ μεταγενέστεροι διὰ τοῦ *ἐμπιστεύω τινί τι*. Τὸ τελευταῖον τοῦτο προσήκει καὶ ἡμεῖς σήμερον νὰ ἐγκρίνωμεν καὶ μεταχειριζώμεθα ἄλλως τε καὶ διότι, ἂν ἐπὶ ἐνεργητικῆς διαθέσεως εἴπωμεν τὸ «ἐμπιστεύομαι», τότε ἐπὶ τῆς παθητικῆς τί ἄρα γέ θά λέγωμεν ; !

Συχνάκις γράφουσι καὶ λέγουσι τὸ «κατεχώρησα τὴν διατριβήν, πραγματείαν», «κατεχωρήθη ἢ διάτριβή, ἢ πραγματεία», χρησιμοποιοῦντες τὸ ῥῆμα «καταχωρέω—ῶ», ἐξ οὗ ἐσχημάτισαν καὶ ὄνομα «καταχωρήσεις». Ἄλλὰ ταῦτα πάντα εἶναι πλημμελῆ· διότι ἐπὶ τοιαύτης ἐννοίας λέγεται ὀρθῶς τὸ *καταχωρίζω*. Σημαίνει δὲ *καταχωρίζω* τὸ κατατάσσω καὶ διευθετῶ τι προσηκόντως καὶ εἶτα καθολικώτερον τὸ τίθημι ἐν τινὶ τάξει, καταγράφω ἢ ἀναγράφω. Θά λέγωμεν λοιπὸν καὶ ἡμεῖς ὀρθῶς *καταχωρίζω* τὴν

διατριβήν, ἢ διατριβὴ κατεχωρίσθη εἰς τὸ περιοδικὸν κττ. ὄθεν καὶ καταχώρισις ἢ καταχωρισμὸς τῆς πραγματείας. Δυνάμεθα δὲ νὰ λέγωμεν οὐ μόνον καταχωρίζω τι εἰς τι, ἀλλὰ καὶ καταχωρίζω τι ἐν τινι, καθ' ὃν τρόπον λέγεται ἀναγράφαι εἰς στήλην καὶ ἀναγράφαι ἐν στήλῃ.

Ὅμοίως τῷ καταχωρίζω ἐσχηματίσθησαν πολλὰ ῥήματα, οἷον ἐγχειρίζω (=τίθημι ἐν χειρὶ ἢ ἐν χερσὶ) μεταχειρίζω (=ἔχω μετὰ χεῖρας) ἐπιστομίζω (=βάλλω ἐπὶ στόμα) ἀποστοματίζω (=λέγω ἀπὸ στόματος) σκορακίζω (=πέμπω εἰς κόρακας) κ.ἄ.

Ἐκ τοῦ «ἐπαναστάτης», ἥτις εἶναι λέξις τοῦ μεταγενεστέρου ἑλληνισμοῦ, παρήχθη τὸ ῥῆμα ἐπαναστατῶ, ἔχον κατὰ τὴν φύσιν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ἀμετάβατον διάθεσιν καὶ σημαῖνον ὅτι οἱ ἀρχαῖοι ἔλεγον ἐπανίσταμαι (1), ἥτοι ἐγείρομαι εἰς ἐπανάστασιν. Ἀλλὰ τινες, πάντῃ πλημμελῶς καὶ κάκιστα, μεταχειρίζονται τὸ ῥῆμα τοῦτο ἐπὶ μεταβατικῆς διαθέσεως, λέγοντες π. χ. «ἐπανεστάτησε τοὺς ὑποδούλους».

Τὸ ἐγείρω ἢ κινῶ εἰς ἐπανάστασιν ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι ἐπανίστημι τινα. Κατὰ τοῦτο θὰ λέγωμεν καὶ ἡμεῖς προσφυῶς ἐπανιστῶ τινα. Ὁρθὴ λοιπὸν ἐκφορὰ εἶναι ἐκείνη, καθ' ἣν ἐπαναστατοῦμεν μὲν ἡμεῖς (ἀμεταβ.), ἐπανιστῶμεν δὲ ἄλλους (μεταβ.) (2), θὰ ἐπαναστήσωμεν ἄλλους, ἐπανεστήσαμεν τοὺς ὑποδούλους. Ἀντὶ τοῦ «ἐπαναστατημένος» ἢ «ἐπανεστατημένος» ῥητέον ἐπανεσιῶς ἢ ἐπανεστηκῶς.

Ἡ λέξις ἀφιππεύω ἐν τῇ παλαιᾷ γλώσσῃ σημαίνει τὸ ἀπέρχομαι ἵππεύων, οὗ ἀντίθετον εἶναι τὸ προσιππεύω=προσέρχομαι ἵππεύων (πβλ. τὸ ἀναπηδήσας ἐπὶ τὸν ἵππον ἀφιππευσεν εἰς Σικυῶνα (Πλούτ.)). Ἀλλὰ τινες τῶν νεωτέρων παρεκδεχόμενοι τὴν λέξιν ἐκείνην παραλαμβάνουσιν ἐπὶ τῆς ἐννοίας τοῦ καταβαίνειν ἀπὸ τοῦ ἵππου, ὡς συνωνύμου δηλαδὴ τοῦ «ξεπεζεύω, ξεκαβαλλικεύω». Ὅθεν εἶπον «ἀφιππεύσας ἐπορεύθη πεζός, ἀφιππεύει καὶ βαδίζει πεζός»! Ἀλλὰ τοιαύτη παρεκδοχὴ ἀποτελεῖ πταῖσμα δεινὸν καὶ ἀσύγγνωστον. Διότι τὸ ἀφιππεύω ἐσήμαινε πάντοτε τὸ ἐφ' ἵππου ἀναχωρῶ ὅπερ ἐλέγετο καὶ ἀφιππάζομαι καὶ ἐξιππάζομαι.

Ἐν τῇ γλώσσῃ τῶν παλαιῶν ὁ ἐνεστῶς μεθύω εἶναι πάντοτε ἀμετάβατος καὶ σημαίνει τὸ «εἶμαι μεθυσμένος» (ἀντίθ. πρὸς τὸ νήφω). Τὸ αὐτὸ που λέγεται καὶ μεθύσκομαι, οὗ ὁ μέλλων εἶναι μεθυσθήσομαι, ὁ ἄορ. ἐμεθύσθη καὶ ὁ παρακείμε. μεμέθυσμαι. Ἐπὶ δὲ μεταβατικῆς διαθέσεως ἔλεγον τὸ μεθύσκω τινα, οὗ ὁ μέλλων εἶναι μεθύσω τινα καὶ ὁ ἄορ. ἐμέθυσά τινα (3).

Στοιχοῦντες λοιπὸν τοῖς παλαιοῖς θὰ λέγωμεν ἐν τῇ καθαρᾷ γλώσσῃ μεθύσκω τινα ἀντὶ τοῦ «μεθύω τινα» καὶ ἐμεθύσθη ἀντὶ τοῦ «ἐμέθυσα».

Σημειῶδες ἴδιον ὅτι ὁ «μπέκρος» λέγεται μέθυσος ἢ οἰνόφυλξ, ὁ δὲ «κρασοκανάτας» οἰνοπότης, φιλοπότης, φίλοιος, πότης κττ.

Ἄλλοτε ἐφέρετο συχνότερον, νῦν δ' ἀκούεται σπανιώτερον τὸ «ἐνεδρα». Ἀλλ' ἢ προπαροξύτονος ἐκφορὰ τῆς λέξεως εἶναι πλημμελής διότι ἡ λήγουσα εἶναι μακρά, τούτου δ' ἕνεκα οἱ Ἴωνες ἔλεγον ἐδρη. Ἐπάναγκες ἄρα εἶναι νὰ λέγεται ἐνέδρα, ὡς καθέδρα καὶ ἐξέδρα. Καὶ μετ' ἄλλων δὲ προθέσεων εὐρίσκεται ἡ λέξις συντεθειμένη, οἷον ἀντενέδρα καὶ προενέδρα καὶ ψευδενέδρα.

1) Λέγομεν ὅτι τὸ ῥῆμα τοῦτο εἶναι ἀμετάβατον διότι τὰ ἐκ τῶν εἰς -της ὀνομάτων παραγόμενα συνηρημένα ῥήματα εἶναι ἀμεταβάτου διαθέσεως. Πβλ. ἀποστάτης—ἀποστατῶ, ἐπιστάτης—ἐπιστατῶ, παραστάτης—παραστατῶ, προστάτης—προστατῶ.

2) Ὅπως ἐκ τοῦ καθίστημι γίνεται τὸ καθιστῶ, -ᾶς, -ᾶ, οὕτω καὶ ἐκ τοῦ ἐπανίστημι θὰ γίνῃ τὸ ἐπανιστῶ, -ᾶς, -ᾶ.

3) Τὸ μεθύσω εἶναι μέλλων τοῦ μεθύσκω (ἥτοι μεταβατικόν) οὐχὶ δὲ τοῦ μεθύω τούτου ὁ μέλλων εἶναι μεθυσθήσομαι.

Κατὰ ταῦτα ἔχομεν 1) μεταβατικὰ μὲν τὰ ἐξῆς: μεθύσκω, ἐμέθυσκον, μεθύσω, ἐμέθυσσα, ἔχω μεθύσας τινα. 2) ἀμετάβατα δὲ τὰδε: μεθύω ἢ μεθύσκομαι, ἐμέθυσον ἢ ἐμεθυσκόμην, μεθυσθήσομαι, ἐμεθύσθη, μεμέθυσμαι.

Τὸ οὐχὶ σπανίως ὑπὸ τῶν νεωτέρων λεγόμενον «ἐπακριβῶς» ἠγνοεῖτο παντελῶς ὑπὸ τῶν παλαιῶν, καθὰ δὴ καὶ τὸ ἐπίθετον «ἐπακριβής». Παρ' Εὐσεβίῳ φέρεται πολλάκις τὸ ἐπ' ἀκριβές. Σύνηθες δὲ τοῖς παλαιοῖς ἦτο τὸ ἀκριβῶς, δι' ἀκριβείας, διὰ πάσης ἀκριβείας. Ταῦτα εἶναι κάλλιστα καὶ δυνάμεθα καὶ ἡμεῖς νὰ λέγωμεν σήμερον.

Τὸ ἐν παρέργῳ λέγεται, ὡς γνωστόν, καὶ ἐν παρόδῳ (en passant)· ἐξ οὗ τελευταίου ἐσχημάτισάν τινες τὸ ἐπίρρημα «ἐμπαρόδως». Ἄλλ' ὁ σχηματισμὸς εἶναι σφαλερὸς, διότι οὐδεὶς τῶν παλαιῶν εἶπέ ποτε «ἐμπάροδος» ἢ «ἐμπαρόδως». Οὔτε «ἐμπάρεργος» οὔτε «ἐμπαρέργως» ἐλέχθη ποτὲ ὑπὸ τῶν παλαιῶν, ἀλλὰ μόνον πάρεργος καὶ παρέργως. Τὴν αὐτὴν ἔννοιαν ἐξέφερον οἱ ἀρχαῖοι διὰ τοῦ ἐκ παρέργου, ἐκ παρόδου, ὁδοῦ πάρεργον. Καὶ ἵνα ἐπανέλθωμεν εἰς τὸ προκείμενον, παρατηροῦμεν ὅτι τὸ κακίζηλον τοῦτο ἐπίρρημα «ἐμπαρόδως», μεμπτόν καθ' ἑαυτὸ καὶ ἀπόβλητον, περιέπεσε νῦν, καθ' ὅσον γινώσκω, εἰς παντελεῖ ἀχρηστίαν.

Τὸ μετ' ἐπιστάσεως ἢ μετ' ἐπιστασίας σημαίνει μετὰ προσοχῆς· ἀντίθετον δ' εἶναι τὸ ἀνεπιστάτως ἢ ἀπροσέκτως. Δεινῶς δὲ σφάλονται ὅσοι παρανοοῦντες τὴν σημασίαν τοῦ ἀνεπιστάτως καὶ ἐκλαμβάνοντες αὐτὸ ὡς δηλοῦν τὸ ἀνεπισταμένως (ἀνεπιστημόνως), φαντάζονται ὅτι ἔχει ἀντίθετον τὸ ἐπισταμένως. Ἄλλὰ τὸ ἐπισταμένως (=ἐπιστημόνως, ἐμπείρως) ἔχει ἀντίθετον τὸ ἀνεπιστημόνας, μᾶλλον δὲ τὸ ἀνεπισταμέως (1), ἀπείρως, οὐχὶ τὸ ἀνεπιστάτως.

Τὸ ἐπίστασις καὶ ἐπιστασία προῆλθον ἐκ τούτου, ὅτι τὸ προσέχω ἐλέγετο καὶ ἐφίσημι τὸν νοῦν (τὴν γνώμην, τὴν διάνοιαν) καὶ κατ' ἔλλειψιν τῆς αἰτιατικῆς ἐφίσημι· Σημειωτέον ὅτι τὸ «ἐπισταμένως» ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς συνηθείᾳ λαμβάνεται ἐπὶ τῆς ἐννοίας τοῦ «προσεκτικῶς»· π. χ. «ἐξήτασα τὸ ζήτημα ἐπισταμένως», «θὰ ἐρευνήσω τὰ πράγματα ἐπισταμένως». Τοιαύτην δ' ὁμοίως σημασίαν δὲν ἔχει παρά τοῖς παλαιοῖς· διότι ἡ λέξις αὕτη (ἐπισταμένως) ἐδήλου, ὡς ἐρρήθη, τὸ ἐπιστημόνως, ἐμπείρως· τὸ δὲ μετὰ προσοχῆς ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι (ὡς καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν νὰ λέγωμεν) μετ' ἐπιστάσεως, μετ' ἐπιστασίας (2).

Οὐ μόνον ἰδιῶται ἀλλὰ καὶ τῶν ἐπιστημόνων πολλοὶ (ἐν οἷς καὶ φιλόλογοι) δεινὴν πλημμελοῦσι πλημμέλειαν γράφοντες «ἀναζωπυροῖ», «ἀναζωπυροῦται», «ἀναζωπύρωσις»· π. χ. «οἱ λόγοι οὗτοι ἀνεζωπύρωσαν τὸ φρονήμα τοῦ στρατοῦ», «ἀναζωπύρωσις τοῦ φρονήματος» κττ. Διότι τὸ ῥῆμα εἶναι ἀναζωπυρῶω -ῶ, περισπώμενον τῆς πρώτης συζυγίας. Ὅρθά ὅρα εἶναι τὰ ἀναζωπυρεῖ, ἀναζωπυρεῖται, ἀναζωπύρωσις.

Τὸ ἐκ τοῦ πῦρ γινόμενον ῥῆμα εἶναι πυρῶω -ῶ, ἐκπυρῶω -ῶ· ὅθεν τὰ πύρωσις, ἐκπύρωσις, πυρωτός, ἐπύρωτος, ἀπύρωτος. Τὸ ἐκ τοῦ ζώπυρον δ' ὁμοίως παραγόμενον ῥῆμα εἶναι ζώπυρῶω -ῶ.

Οὐχὶ σπανίως γίνεται πλημμελής χρῆσις τοῦ ῥήματος ἐξασθενέω -ῶ, λαμβανομένου ὡς ἐνεργητικοῦ· π. χ. λέγεται «ἡ ἐργασία τὸν ἐξασθενέω», «ἡ μελέτη τὸν ἐξασθενεῖ», «εἶναι ἐξασθενημένος». Ἄλλὰ τὸ ῥῆμα ἀσθενέω -ῶ, ὡς καὶ τὸ σύνθετον ἐξασθενέω -ῶ, εἶναι ἀεὶ ἀμετάβατον καὶ σημαίνει τὸ εἶμαι ἀσθενής. Τὴν δ' ἐνέργειαν ἐμφαίνει τὸ ἀσθενόω -ῶ (=ποιῶ τινὰ ἀσθενῆ)· ἐξ οὗ τὸ ἀσθενώσις.

Ὅρθον λοιπὸν εἶναι νὰ λέγωμεν ἐπ' ἐνεργητικῆς μὲν διαθέσεως τὸ ἐξασθενοῖ, ἐπὶ παθητικῆς δὲ τὸ ἐξασθενοῦται· οἷον εἶναι τις ἐξασθενωμένος (ἀντὶ τοῦ «ἐξασθενημένος») καὶ ἡ ἐργασία ἐξασθενώσεν αὐτόν (ἀντὶ τοῦ «ἐξασθενήσεν αὐτόν»). Τινὲς μετα-

1) Ὡς τοῦ ἐπιστημόνως ἀντίθετον εἶναι τὸ ἀνεπιστημόνως, οὕτω καὶ τοῦ ἐπισταμένως ἀντίθετον θὰ ἦτο τὸ ἀνεπισταμέως. Τὸ τελευταῖον τοῦτο ἐπίρρημα δὲν παρεδόθη, ἀλλ' οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι ὑπῆρχεν, εἰ καὶ εἶναι σεσημασμένον ἢ ἀμάρτυρον.

2) Συνοφίζοντες τὰ εἰρημένα παρατηροῦμεν ὅτι τὸ μετὰ προσοχῆς, προσεκτικῶς, λέγεται ἐλληνιστὶ μετ' ἐπιστάσεως ἢ μετ' ἐπιστασίας· ἀντίθετον δ' εἶναι τὸ ἀνεπιστάτως.

Ἄλλο καὶ ἄσχετον εἶναι τὸ ἐπισταμένως=ἐπιστημόνως=ἐμπείρως· ἀντίθετον δ' εἶναι τὸ *ἀνεπισταμένως=ἀνεπιστημόνως=ἀπείρως.

χειρίζονται ὡς ἐνεργητικὸν τὸ *ἐξασθενίζω* καὶ ὡς παθητικὸν τὸ *ἐξασθενίζομαι*. Ἄλλ' ἀντὶ τούτων ὁ Κ. Κόντος προτιμᾷ τὸ *ἐξατθενόω* ὦ καὶ τὸ *ἐξασθενόομαι* οὐμαι παρατηρῶν ὅτι ἐκείνων οὐδὲν μαρτύριον παλαιότερον εὑρίσκεται. Ἄλλὰ πάντως πρέπει νὰ ὁμολογηθῆ ὅτι τὸ *ἐξασθενίζω* ομαι εἶναι κανονικῶς ἐσχηματισμένον καὶ ἔχει πολλὰ τὰ ὅμοια· οἷον εὐτελής—εὐτελίζω, εὐγενής—εὐγενίζω, ἀσφαλής—ἀσφαλίζω, εὐμενής—εὐμενίζω, εὐμαρής—εὐμαρίζω κτλ. Παρήχθη δὲ καὶ ἐκ τοῦ *συνεχῆς* τὸ *συνεχίζω* καὶ ἐκ τοῦ *συνήθης* τὸ *συνηθίζω*. Ὡστε θὰ ἠδυνάμεθα καὶ ἡμεῖς ὀρθῶς καὶ ἀμέμπτως νὰ μεταχειριζώμεθα τὸ *ἐξασθενίζω* καὶ *ἐξασθενίζομαι*.

Πρὸς δὴλῶσιν τῆς ὑπερβάσεως, τοῦ ἐπέκεινα, τοῦ περισσοτέρου, λέγεται συνήθως παρ' ἡμῖν «πέραν τοῦ μέτρου», «πέραν τοῦ μετρίου», «πέραν τοῦ δέοντος», «πέραν τοῦ προσήκοντος». Ἄλλ' ἡ τοιαύτη χρῆσις τοῦ πέραν εἶναι ἐσφαλμένη. Διότι οἱ ἀρχαῖοι ἔλεγον *πέραν* ἐπὶ πραγματικῷ τόπου, οἷον *πέραν πόντου*, *πέραν τοῦ ποταμοῦ* κτλ. Ὅσακις δ' ὅμως πρόκειται περὶ μεταφορικῆς χρήσεως τῆς ὑπερβάσεως, ἔλεγον *πέρα* (ἀνευ τοῦ Ν) οἷον *πέρα τοῦ μέτρου*, *πέρα τοῦ δέοντος*, *πέρα τοῦ προσήκοντος*, *πέρα τοῦ μετρίου*, *πέρα τοῦ δικαίου*, *πέρα τοῦ καθήκοντος*, *πέρα καιροῦ*, *πέρα τῆς ἐλπίδος*, *πέρα τοῦ πιθανοῦ* κτλ.

Σημειωτέον δ' ἐνταῦθα ὅτι τὸ ἐκ τοῦ *πέραν* σύνθετον *ἀντιπέραν* εἶναι παροξύτονον (οὐχὶ προπαροξύτονον, «ἀντίπεραν»)· διότι ἡ λήγουσα εἶναι μακρά, ὡς δηλοῦται καὶ ἐκ τοῦ ἰωνικοῦ τύπου *πέραν*. Ὁμοίως λέγεται καὶ *καταντιπέραν*, οἷον *καταντιπέραν ἀλλήλων*, ἢ *καταντιπέραν ἡπειρος*.

Ὑποκειμένου ἐνταῦθα τοῦ λόγου περὶ τοῦ *πέραν*, παρατηροῦμεν, ὅπερ καὶ ἄλλαχοῦ πολλάκις εἶπομεν, ὅτι εἶναι εἰδεχθῆς καὶ ἀφόρητος ξενισμὸς ἡ χρῆσις τοῦ *πέραν* πρὸς δὴλῶσιν προσθήκης. Γίνεται δὲ μάλιστα κατάχρησις ὑπὸ ἐπισήμων ἀνδρῶν καὶ ἀπὸ ἐπισήμου θέσεως· οἷον *πέραν* τῶν ἐθνικῶν ὑποχρεώσεων καὶ τὸ συμφέρον ἡμῶν ἀπαιτεῖ ὅπως . . . », *πέραν* τοῦ ποσοῦ τοῦ ἀναγραφομένου εἰς τὸν προϋπόλογισμὸν θὰ προσθέσωμεν καὶ . . . ». Ἄλλ' ἡ προσθήκη ἐκφράζεται ἑλληνιστὶ οὐχὶ διὰ τοῦ *πέραν* τοῦ . . . (γαλ. *au dela . . .*) ἀλλὰ διὰ τοῦ *πλὴν τοῦ . . .*, *ἐκτὸς τοῦ . . .*, *πρὸς τῷ . . .* Ἐπὶ τέλους ἄς ἐθισθῶμεν νὰ διάλεγώμεθα καὶ νὰ γράφωμεν κατὰ τρόπον ἑλληνικὸν (ἑλληνοπρεπῆ) καὶ οὐχὶ ξενικόν! Οἱ ἄλλοεθνεῖς φιλοτιμοῦνται νὰ φεύγωσι τοὺς ξενισμούς, ἡμεῖς δὲ θηρεύομεν αὐτούς!

Οὐχὶ ὀλιγάκις λέγονται αἱ φράσεις «μικροῦ δεῖν νὰ πέση, νὰ ἀποθάνη, νὰ ἀποκαλυφθῆ». Ἄλλ' αἱ τοιαῦται φράσεις εἶναι ἄκρως σόλοικοι. Ὄρθως ἔχει τὸ *μικροῦ δεῖν ἔπεσεν*, *ὀλίγου δεῖν ἀπέθανεν*, ἢ, *παρὰ μικρὸν* (παρ' ὀλίγον) ἐπνίγη, ἢ *παρ' ὀλίγον* (*παρὰ μικρὸν*) ἤλθε νὰ πνιγῆ, ἢ *ὀλίγου* (*μικροῦ*) ἐδέησε νὰ πέση (νὰ πνιγῆ, νὰ ἀποθάνη κτλ.).

Ἐάν τις ἐρωτήσῃ, πόθεν ἡ σόλοικος ἐκείνη φράσις ἢ ἐνίοτε ἀκουσμένη (π. χ. *μικροῦ δεῖν νὰ πέση*), δὲν εἶναι, νομίζω, δύσκολον νὰ ἀπαντήσωμεν. Ἡ τοιαύτη δηλαδὴ ῥῆσις εἶναι, οὕτως εἰπεῖν, ἐρμαφρόδιτος, προελθοῦσα κατὰ σύμφυρσιν, ἐκ δύο ὀρθῶν ἐκφράσεων, ἥτοι α) ἐκ τῆς ἀρχαίας «*μικροῦ δεῖν ἔπεσε*» καὶ β) ἐκ τῆς νεωτέρας (ὀρθῶς ἐχούσης) «*ὀλίγον ἔλειπε νὰ πέση*». Αἱ δύο προτάσεις συναφύρθησαν· ἐκ μὲν τῆς πρώτης παρελήφθη τὸ πρῶτον μέρος (*μικροῦ δεῖν*), ἐκ δὲ τῆς δευτέρας τὸ δεύτερον (*νὰ πέση*).

Ὅπως ἂν ἔχη, εἶναι προτιμότερον νὰ λέγωμεν τὸ *ὀλίγον ἔλειπε νὰ . . .* (1) παρὰ τὸ σόλοικον «*μικροῦ δεῖν νὰ . . .*». Διότι κατὰ τὴν ἀξίαν προσοχῆς καὶ διδασκτικῆν ἀρχὴν τοῦ Κόντου εἶναι κάλλιον νὰ ἀσπάζηται εἰς τὰ κοινολεκτούμενα ἢ σπουδάζων περὶ τὰ χαριέστερα νὰ σολοικίζῃ δεινότερα».

1) Τὸ τῆς *συνήθειας* «*ὀλίγον ἔλειπε νὰ . . .*» πλησιάζει πρὸς τὸ ἀρχαῖον «*μικρὸν ἤλθε ἢ μικρὸν ἀπέλιπε*—ἀπαρ. Ὡσαύτως ἐλέγετο ὑπὸ τῶν παλαιῶν *ἐγγὺς ἐγενόμην τοῦ . . .*, *ἐγγὺς ἤλθον τοῦ . . .*

Ἐν τῇ νέα ἡμῶν γλώσση κατέστη σύνηθες τὸ ῥῆμα «ῥιψοκινδυνεύω». Ἄλλ' ἐν τῷ μεταγενεστέρῳ ἑλληνισμῷ εὐρίσκεται μόνον ὁ περισπώμενος τύπος *ῥιψοκινδυνέω -ῶ*. Οὗτος εἶναι ὁ ὀρθὸς τύπος, ὃν καὶ ἡμεῖς πρέπει νὰ μεταχειριζώμεθα. Εἶναι δὲ ὁ μόνος ὀρθὸς διότι εἶναι ἐσχηματισμένος κατὰ τοὺς νόμους τῆς γλώσσης. Ἐξ οὐσιαστικῶν δηλαδὴ ὀνομάτων παράγονται ῥήματα εἰς *-εύω* (οἶον κίνδυνος—κινδυνεύω, πίστις—πιστεύω, βουλή—βουλεύω) ἄλλ' ἐξ ἐπιθέτων γίνονται ῥήματα εἰς *έω, ῶ* (οἶον ἄπιστος—ἀπιστῶ, δύσπιστος—δυσπιστῶ, ἀβουλος—ἀβουλῶ, ἰδιόβουλος—ἰδιοβουλῶ, ἀμνήμων—ἀμνημονῶ). Κατὰ ταῦτα ἐκ τοῦ ἐπιθέτου *ῥιψοκίνδυνος* μόνον εἰς *-έω* ῥῆμα δύναται νὰ παραχθῇ, τουτέστι τὸ *ῥιψοκινδυνέω -ῶ*.

Τὴν ἔννοιαν τοῦ *ῥιψοκινδυνῶ* τῶν μεταγενεστέρων ἐξέφερον οἱ ἀρχαῖοι διὰ τοῦ *παρακινδυνεύω* καὶ τοῦ *διακινδυνεύω*.

Οὐχ ἦττον ἀλλότριος τοῦ γνησίου καὶ ἀνεγκλήτου ἑλληνισμοῦ εἶναι ὁ τύπος «καιροφυλακτῶ», «καιροφυλάκτου», «καιροφυλάκτησα» ἀντὶ τοῦ ὀρθοῦ *καιροφυλακῶ* [ἀρχ. *καιρὸν φυλάττω* (Θευκ.)], *καιροφυλάκουν*, *καιροφυλακῆσα*. Διότι ἐκ τοῦ *καιροφύλαξ* σχηματίζεται, κατὰ τὴν φύσιν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, τὸ *καιροφυλακῆω -ῶ*, καθ' ὃν τρόπον ἐκ τοῦ *βιβλιοφύλαξ* γίνεται τὸ *βιβλιοφυλακῶ*, ἐκ τοῦ *θησαυροφύλαξ*—τὸ *θησαυροφυλακῶ* ἐκ τοῦ *κλειδοφύλαξ*—τὸ *κλειδοφυλακῶ*, ἐκ τοῦ *νομοφύλαξ*—τὸ *νομοφυλακῶ*, ἐκ τοῦ *σωματοφύλαξ*—τὸ *σωματοφυλακῶ* καὶ πολλὰ ἄλλα.

Διάφορον εἶναι τὸ *ἀφυλακτῶ* ἐκ τοῦ ἀφύλακτος, ὡς τὸ *ἀτακτῶ* ἐκ τοῦ ἀτακτος, τὸ *εὐτακτῶ* ἐκ τοῦ εὐτακτος.

Ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς γλώσση τὸ ῥῆμα «θίγω» εἶναι τόσον διαδεδομένον καὶ κοινολεκτούμενον, ὥστε ἀποβαίνει δύσκολον ἅμα καὶ μάταιον νὰ συστήσῃ τις τὴν ἀποβολὴν αὐτοῦ. Παρατηροῦμεν δ' ὅμως ὅτι ἀντὶ τούτου, ὅπερ ἐσχηματίσθη ἐν τοῖς ὑστέροις χρόνοις ἐκ τοῦ ἀορ. *ἔθιγον* (τοῦ ῥ. θιγγάνω), εἶναι κάλλιον καὶ προτιμότερον νὰ λέγωμεν *ψαύω τινός* ἢ *ἄπτομαί τινος*.

Ἐκ τῆς Κ. Διαθήκης παρειλημμένη φέρεται οὐχὶ ὀλιγάκις ἐν τῇ ἰδιωτικῇ ἡμῶν φωνῇ ἢ ῥῆσις «οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνει», λεγομένη ἐπὶ ἀποροῦντος καὶ ἐν δυσχερελαῖς εὐρισκομένου ἀνθρώπου. Ἄλλ' ἢ δόκιμος χρήσις καὶ ἀκριβῆς σύνταξις ἀπαιτεῖ ἀντὶ τοῦ ἀπαρεμφ. (*κλίνειαι*) ὑποτακ. (*κλίνη*), ἦτοι ῥῆμα τῆς πλαγίας ἐρωτήσεως (1). Ὅντως δὲ τοιοῦτοτρόπως (ὀρθῶς) εἶναι γεγραμμένον ἐν τῷ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίῳ «ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνει».

Ὁ φιλῶν (ἀγαπῶν) τὰ βιβλία λέγεται συνήθως παρ' ἡμῖν «βιβλιόφιλος». Τὸ ἐπίθετον τοῦτο δὲν εἶναι μὲν ἐπίμεμπτον διότι ἐν τῷ μεταγενεστέρῳ ἑλληνισμῷ φέρονται παρεμφερῆ οἷα τὰ *ξενόφιλος*, *γαστροφίλος*, *ἔθνóφιλος*, *εἰρηνόφιλος*, *εἰκονόφιλος*, *δκνóφιλος* κ.ἄ. Πλὴν δὲν εἶναι ἐσχηματισμένον κατὰ τὴν φύσιν τῆς ἀρχαίας γλώσσης. Κατὰ ταύτην, πρὸς δήλωσιν τοῦ ἀγαπῶντός τι, παραλαμβάνονται σύνθετα ἐπίθετα, ὧν τὸ πρῶτον συνθετικὸν εἶναι τὸ *φιλο—* π. χ. *φιλότιμος*, *φιλόνικος*, *φιλοχρήματος*, *φιλάδελφος*, *φιλόκαλος*, *φιλόδοξος*, *φιλογύνης*, *φιλοκόλαξ*, *φιλόλογος*, *φιλάλληλος* (τὸ ἐναντίον *μισάλληλος*), *φιλοῖνος* κ.ἄ. Συνωδᾶ τούτοις σχηματίζεται τὸ *φιλόβιβλος*, οὗ παράδειγμα παρέχει ἤδη ὁ Στράβων λέγων περὶ τοῦ Ἀπελλικῶντος ὅτι ἦτο *φιλόβιβλος μᾶλλον ἢ φιλόσοφος*. Ὡσαύτως λέγεται ὀρθῶς *φιλέλληνας* (οὐχὶ ἑλληνόφιλος), *φιλότουρκος* (οὐχὶ τουρκόφιλος) πβλ. *φιλαθήναιος*, *φιλοπέρσης*, *φιλοκτώσιος*, *φιλοθήβαιος*, *φιλολακεδαιμόνιος* κ.ἄ.

Πρὸς δήλωσιν τοῦ ὅτι δύο πράξεις εἶναι σύγχρονοι ἢ σχεδὸν σύγχρονοι γίνεται χρήσις, ἐν τῇ ἰδιωτικῇ ἡμῶν φωνῇ, φράσεως ἀπὸ τοῦ «μόλις» ἀρχομένης οἷον «μόλις εἶδον τὸν δεῖνα, ἀνεγνώρισα αὐτόν», «μόλις ἐπανήλθεν εἰς τὴν πατρίδα, ἡσθένησεν» (2). Ἄλλὰ

1) Πβλ. *οὐκ ἔχω τί φῶ—οὐκ ἔχω πῶς εἶπω—οὐκ ἔχω ὅ,τι ἀποκρίνωμαι—οὐκ ἔχω ἐπὶ τίνα πορευθῶ—οὐκ ἔχω πῶς ἐπαινήσω—οὐκ ἔχω ὅ,τι χρήσωμαι τοῖς λόγοις—οὐχ ἔξω ὅ,τι λέξω—οὐκ οἶδα ὅ,τι καὶ εἶπω—ἀπορῶ πόθεν ἄρξωμαι—ἀπορῶ πότερον ὑπολάβω—καὶ φημι κἀπόφημι κοῦκ ἔχω τί φῶ* κ.ἄ.π.

2) Ἀντὶ τοῦ «μόλις» λέγεται σπανιώτερον τὸ ἅμα ὧς.

τοιαύτη έκφορά είναι πλημμελής και σόλοικος· διότι τὸ *μόλις* δὲν εἶναι σύνδεσμος καὶ δὴ καὶ σύνδεσμος χρονικός, οἷος ἐνταῦθα ἀπαιτεῖται, ἀλλ' ἐπίρρημα δηλωτικὸν τῆς δυσκολίας. Ἐντὶ τοῦ *μόλις* προσήκον καὶ ὀρθὸν εἶναι νὰ παραλαμβάνηται τὸ *εὐθύς* ὡς καὶ νὰ λέγηται π. χ. «*εὐθύς ὡς ἦλθεν, ἐνόσησεν*». Ἡ χρῆσις αὕτη τοῦ *εὐθύς* ὡς εἶναι συνήθης τοῖς τε παλαιοῖς καὶ τοῖς μεταγενεστέροις. Πβλ. «ὁ δ' *εὐθύς* ὡς ἤκουσε . . . πᾶσι προφωνεῖ» (Αἰσχύλ.), «*εὐθύς τάλαιν' ὡς εἶδον, ἐμπαλεῖ τί μοι ψυχῇ σύνηθες ὄμμα*» (Σοφ.), «*εὐθύς ὡς ἐτίκτετο τὸ παιδίον, ἐν ἀσπίσιν ἐτίθεσαν αὐτὸ*» (σχόλ. εἰς Θουκ.) (1).

Κατὰ παρεμφερῆ τρόπον δύναται τὸ αὐτὸ νὰ δηλωθῇ προτασσομένης τῆς χρονικῆς προτάσεως καὶ ἀκολουθούσης τῆς κυρίας μετὰ τοῦ *εὐθύς*· π. χ. «*ὅτε ἦλθεν, εὐθύς ἐνόσησεν*», «*ὅτε ἦλθεν, εὐθύς ἐνίκησεν*». Πβλ. «*ὡς γὰρ εἰσηλθε τὰ γερόντια τότε εἰς δόμους, εὐθύς ἀνεκλίνετο*», «*ἐπειδὴν*» κατῖδω τιν' ἄνδρα ἠλίθιον πλουτοῦντα, *εὐθύς* περὶ τοῦτόν εἰμι» (ἀποσπ.).

Τέλος ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος (χρονική) σχέσις ἐκφέρεται κάλλιστα διὰ τοῦ *ἅμα* κατὰ διττὸν τρόπον, ἦτοι α) διὰ τοῦ *ἅμα* συντασσομένου μετὰ μετοχῆς, εἰς ἣν ἀκολουθεῖ τὸ ῥῆμα τῆς προτάσεως· π. χ. «*ἅμα ἐλθὼν ἐνόσησεν, ἅμα ἰδὼν ἀνεγνώρισα*». Πβλ. τὰ ἀρχαῖα «*ἅμα ταῦτα εἰπὼν ἀνέστη*», «*ἅμα δ' ἐκλείποντος τοῦ ἀναψύχοντος, τὸ σῶμα ἀπόλλυται τε καὶ τελευτᾷ*», «*ταῦτ' ἅμα ποιοῦντες κατέβαινον ἀπὸ τῶν ἵππων*» καὶ β) διὰ τοῦ *ἅμα* μετὰ ῥήματος, εἰς ὃ ἀκολουθεῖ ἕτερον ῥῆμα προτασσομένου τοῦ καί· π. χ. «*ἅμα ἦλθε καὶ ἐνόσησε, ἅμα ἔλαβε τὰ χρήματα καὶ ἔφυγε, ἅμα ἀνεπαύθη καὶ ἐπανέλαβε τὸ ἔργον*». Πβλ. τὰ ἀρχαῖα «*ἅμα πλουτοῦσι καὶ ἡμᾶς μισοῦσιν*», «*ἅμ' ἠλέηται καὶ τέθηκεν ἡ χάρις*», «*ἅμα ταῦτ' ἔλεγε καὶ ἀπῆει τὴν ἐπὶ Σπάρτης*», «*ἅμα ἔπεσεν ἡ ὕσπληξ καὶ γὰρ ἦδη ἀνακηρύττομαί νενικηκώς*».

Καί, ἵνα συνοπτικῶς εἰπώμεν ἐπὶ τινος τῶν ἤδη εἰρημένων παραδειγμάτων, δυνάμεθα νὰ δηλώσωμεν τὸ σύγχρονον τῶν πράξεων πολλαχῶς, λέγοντες 1) *εὐθύς ὡς* (ἢ *εὐθύς ὅτε, εὐθύς ἀφοῦ*) *ἦλθεν, ἐνίκησεν*· 2) *ὅτε ἦλθεν, εὐθύς ἐνίκησε*· 3) *ἅμα ἐλθὼν ἐνίκησεν*· 4) *ἅμα ἦλθε καὶ ἐνίκησεν* (2).

Ἐπὶ τῆς ἐννοίας τοῦ πλήθους ἢ τῆς συσσωρεύσεως, μᾶλλον δὲ τῆς ῥαγδαίας διαδοχῆς ἐπαλλήλων πραγμάτων (συνήθως κακῶν), γίνεται ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς γλώσσει χρῆσις ἐκφορῶν, οἷαι «*ἀπήντησε μὲ ὕβρεις ἐπὶ ὕβρεων*», «*διέπραξε σφάλματα ἐπὶ σφαλμάτων, ἀδικίας ἐπὶ ἀδικιῶν*», «*εἶπε μωρίας ἐπὶ μωριῶν*», «*ἔπαθε συμφορὰς ἐπὶ συμφορῶν*» κττ. Καὶ ἔχει μὲν ἐνταῦθα καλῶς ἢ πρόθεσις *ἐπὶ*, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἡ ἀκολουθοῦσα πτώσις· διότι ἐπὶ τοιαύτης σημασίας ἡ πρόθεσις αὕτη συντάσσεται μετὰ δοτικῆς. Ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος έκφορά εἶναι παλαιὰ τε καὶ μεταγενεστέρα. Ὁ Ὅμηρος λέγει «*ὄγχνη (=ἄπιον) ἐπὶ ὄγχνη, μῆλον δ' ἐπὶ μήλω*, αὐτὰρ ἐπὶ σταφυλῇ σταφυλή, σύκον δ' ἐπὶ σύκω»· ὁ δὲ Πίνδαρος «*ἐσθλά δ' ἐπ' ἐσθλοῖς ἔργα θέλοι δόμεν*»· ὁ δὲ Γλάτων «*μυρία ἐπὶ μυρίοις*». Καὶ παρὰ τοῖς ὕστερον πάμπολλα εὐρίσκονται παραδείγματα· οἷα «*φόνος ἐπὶ φόνω*», «*πληγὴ ἐπὶ πληγῇ*», «*κακὸν ἐπὶ κακῷ*», «*χάρις ἐπὶ χάριτι*», «*κατάραν ἐπὶ κατάρῳ ἐδέξατο*», «*ἄλλοι ἐπ' ἄλλοις*», «*ἄλλα ἐπ' ἄλλοις*», «*ἄλλο ἐπ' ἄλλω*» κᾶ.

Κατὰ ταῦτα θὰ λέγωμεν καὶ ἡμεῖς ὀρθῶς «*ἔπαθε κακὰ ἐπὶ κακοῖς*», «*συμφορὰς ἐπὶ συμφοραῖς*», «*ὑπέστη ζημίας ἐπὶ ζημίαις*» καὶ ἄλλα παραπλήσια.

Πρὸς δήλωσιν τοῦ ὅτι πράγμα τι παραμένει εἰς τὸν αἰῶνα, εἶναι αἰώνιον, λέγεται συνήθως ὅτι «*διαίωνίζεται*»· π. χ. «*διαίωνίζεται τὸ γένος*», «*αἱ φιλονικίαι διαίωνίζονται*» «*ἡ δίκη διαίωνίζεται*» κττ. Ταῦτα, ἐν παθητικῷ τύπῳ ἐκφερόμενα, εἶναι νεώτερα. Ἐν τῷ μεταγενεστέρω δ' ἐλληνισμῷ ἦτο συνήθης μόνον ὁ ἐνεργητικὸς τύπος *διαίωνίζω*· π. χ. «*τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ καταμένει καὶ διαίωνίζει*», «*παρεῖχε τὴν χάριν ἄληστον καὶ*

1) Παραπλησίως τῷ *εὐθύς ὡς* δύναται νὰ λεχθῇ τὸ *εὐθύς ὅτε ἢ εὐθύς ἀφοῦ*. Πβλ. τὰ «*εὐθύς Ἀγησίλαος ἐπεὶ ἔγνω αὐτόν, . . .*», «*εὐθύς ἐπειδὴ ἀνηγέρθη, . . .*» (Ξενοφ.), «*εὐθύς ἐπειδὴ ἀνεχώρησαν . . .*» (Θουκυδ.).

2) Κατὰ ταῦτα εἶναι ἐσφαλμένον τὸ «*ἅμα ἦλθεν, ἐνίκησεν*», ὀρθὸν δὲ τὸ «*ἅμα ἦλθε καὶ ἐνίκησεν ἢ ἅμα ἐλθὼν ἐνίκησεν*».

δαιωνίζουσιν». Ἐλέγεται δ' ἐνίοτε καὶ μετὰ τῆς προθέσεως *σύν*, *συνδαιωνίζω* «συνδαιωνίζεις καὶ συμπαράμεινεις». Ὁ Ἡσύχιος γράφει «συνδαιωνίζεις, συνδιάγειν εἰς αἰῶνας».

Τὸ δαιωνίζω σπανιώτατα ἀπαντᾷ ἐπὶ μεταβατικῆς διαθέσεως. Οὕτως ὁ Εὐσέβιος λέγει «δαιωνίζει τὴν μνήμην τῆς μητρός».

Ταῦτα πάντα εἶναι μεταγενέστερα καὶ νεώτερα. Διότι ὑπὸ τῶν δοκίμων ἐλέγεται *αἰδιός εἰμι καὶ αἰώνιος εἰμι*, ἐνεργητικῶς δὲ *ποιῶ αἰώνιον*.

Μέγα κακὸν εἰς τὴν γλῶσσαν, μᾶλλον ἢ ἦττον συνειδητῶς, προξενούμεν παρειαγόντες μὲν ἄτοπα καὶ σφαιερὰ στοιχεῖα [πβλ. πέραν τούτου (=πλὴν τούτου), πλαισιοῦται, διαφορίζεις, ἐναρμονίζει, ὑπογραμμίζει, ἐκκινεῖ, ἀποσυνθέτει, ἀποδεσμεύει, τὸ κλίμα (=κατάστασις, διάθεσις), παραγκωνίζοντες δὲ καὶ εἰς λήθην παραρρίπτοντες λέξεις καλλίστας καὶ χρήσιμους δοκιμωτάτας (1)].

Τὴν γλῶσσαν ἡμῶν ὀφείλομεν νὰ σπουδάζωμεν ἐπιμελῶς καὶ περιέπωμεν μετ' εὐλαβείας καὶ σεβασμοῦ· ἔχομεν καθήκον ἐθνικὸν νὰ φυλάττωμεν αὐτὴν ὡς ἱστορικὸν κειμήλιον καὶ ἱερὰν παρακαταθήκην· νὰ καθαίρωμεν ταύτην ἀπὸ παντός ὀθνείου στοιχείου καὶ φεύγωμεν τοὺς ξενισμούς. Δὲν ἀρμόζει εἰς ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας νὰ βαρβαροφωνῶμεν καὶ λαλῶμεν λαλιὰν Σκυθῶν καὶ Παφλαγόνων· ἡμῖν πρέπει λόγος μόνον καθαρὸς, κομψὸς καὶ χαρῆς.

Σ η μ. Τὸ μὲν ἢ μετσωρία, τὸ δὲ μάλιστα ἢ ἀγνοία τῆς γλώσσης καθιστᾷ τὰς μεταφράσεις πολλαχοῦ ἀσχετοὺς ἢ καὶ διαστρόφους, ἐνίοτε δὲ ἀδιανοήτους. Δὲν ἀποτελεῖ, ἀτυχῶς, ἐξαιρέσειν καὶ τις νεωστὶ γενομένη μετάφρασις μεγάλου φιλοσοφικοῦ βιβλίου. Ἐν μόνον καὶ ταχὺ βλέμμα πείθει περὶ τούτου. Μεταφράζεται π. χ. πλειστάκις τὸ *affections* διὰ τοῦ «αισθήματα», ἀντὶ τοῦ *συναισθήματα ἢ πάθη τῆς ψυχῆς*. Τὸ «*objets à aimer ou haïr*» διὰ τοῦ «ἀντικείμενα ποῦ πρέπει νὰ ἀγαποῦν ἢ νὰ μισοῦν», ἀντὶ τοῦ ἀντικείμενα (ἢ κάλλιον ὑποκείμενα) ἀγάπης ἢ μίσους (τὸ ἀ-ἀπαρ. δὲν σημαίνει πάντοτε τὸ πρέπει). Τὸ «*une idée adéquate*» μεθερμηνεύεται διὰ τοῦ «ἀνεπαρκῆς ἰδέα» ἀντὶ τοῦ ἀσαφῆς καὶ συγκεχυμένης ἔννοια· τὸ *affirmation* διὰ τοῦ «ἀρνήσις», ἐνθ' ἢ λέξις σημαίνει τὸ ἐναντιον, *βεβαίωσις*· ἢ φράσις δηλαδὴ «*la position et l'affirmation de son existence . . .*» μετεφράσθη διὰ τοῦ «ἢ θέσις καὶ ἢ ἀρνήσις τῆς ὑπάρξεως» !! τὸ «*saisir des propres et des accidents*» μετεφράζεται «σύλληψις ἰδίων (sic) καὶ συμβεβηκότων»· ἀλλὰ τὸ «*propres* ἐνταῦθα σημαίνει ὅτι τὸ *propriétés* = ἰδιότητες. Τὸ «*la suite des choses fixes et éternelles*» μεθερμηνεύεται διὰ τοῦ «συνέπεια ἰδιαιτέρων πραγμάτων» (ἐνθα ὁμοίως *fixes* εἶναι τὰ σταθερά, αἱ οὐσίαι) !! κττ.

1) Ἐγκατελίπομεν π. χ. τὴν χρῆσιν πλειστῶν λέξεων, ὧν πρῶτον συνθετικὸν εἶναι ἢ πρόθεσις ὑπὸ πρὸς δήλωσις τοῦ μικροῦ καὶ ὀλίγου· πβλ. ὑπόγλυκον, ὑπόπικρον, ὑπόκωνον, ὑπόκωρον, ὑπόλευκον, ὑπομέλαν, ὑπόλεπτον κττ. καὶ ῥήματα οἷα ὑποφάσκω, ὑπολίμπω, ὑπολισθαίνω, ὑποκρούω, ὑπομεσιδιῶ, ὑποσημαίνω, ὑπεμφαίνω, ὑποθωπεύω κττ.